

Mas Vilatorrada

Sant Joan de Vilatorrada

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sant Joan de Vilatorrada
Emplaçament Mas Vilatorrada (Sant Joan de Vilatorrada)

Coordenades:

Latitud: 41.74828
Longitud: 1.80203
UTM Est (X): 400396
UTM Nord (Y): 4622522

Classificació

Número de fitxa 08218-27
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Gòtic Modern Contemporani Popular
Segle XVII-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: La casa va ser restaurada el 1968 per l'arquitecte Ros de Ramis.
Protecció Inexistent
Observacions protecció: Ref. Cadastral: 0324101 DG0202S 0001 AF
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 29201DG0202S
Autoria de la fitxa Arqueociència S.C. SL. (Raquel Valdenebro)
Data de registre de la fitxa: dt., 02/01/2001 - 01:00

Descripció

Conjunt arquitectònic format per la casa del Mas Vilatorrada i tot el conjunt de construccions adjacents que l'envolten. La casa pròpiament dita és un edifici format per tres cossos adossats construïts en diverses èpoques. Tota la construcció és feta en mur de maçoneria en pedra irregular unida amb calç. El cos més antic i nucli de la casa és el central. Es tracta d'un cos de planta rectangular format per planta baixa i primer pis, cobert a dues aigües amb teula, i aixecat possiblement al segle XVII. Adossat al que era la façana principal d'aquest cos que es trobava orientada a llevant, es va adossar un altre cos també rectangular i estret format per planta baixa, primer pis i golfes, superant en alçada a la casa originària. La façana d'aquest cos es va convertir en la façana principal de la casa també orientada a llevant i oberta amb un portal amb arcada rebaixada amb una llinda que marca la data del 1790. Entre aquest nou cos adossat i la casa originària es conserva l'antic portal adintel·lat primerenc que connecta els dos espais. Als baixos d'aquest cos es va ubicar el celler i el primer pis quedava convertit en una gran galeria oberta amb tres grans arcades a la façana principal de llevant, i una a ponent. Del celler destaca un arc apuntat que separa dues estances. Es tracta d'un seguit d'arcades rebaixades amb els brancals fets amb pedra i la rosca amb maó. Aquesta galeria va ser tancada amb finestrals als anys seixanta pels seus actual propietaris. Una porta connecta el menjador de l'antiga casa que dona accés a les habitacions amb aquest espai de galeries. L'interior de la casa conserva bona part de seu aspecte original, inclòs l'embigat de fusta. Destaca la cuina original de la casa ubicada a la planta baixa del cos central, conservada en perfecte estat, amb la xemeneia i mobiliari i piques antigues. D'igual manera tot l'interior de la casa es troba ple de col·leccions d'objectes diferents (estris del camp, mobles, olles de coure, premses de vi, pasteres etc..) de procedència forana al mas. A ponent de la casa es va adossar no sabem si ja al segle XVII o amb posterioritat un altre cos rectangular que en estar aixecat sobre una elevació del terreny dona la impressió de ser més alt que la casa primitiva, però que és format també per planta baixa i primer pis. Es tracta d'un espai dedicat originàriament a tasques agrícoles, segurament a espai de tines. Actualment ha estat convertit en la casa dels actuals masovers. Forma part d'aquest cos una cisterna d'aigua de planta quadrada totalment integrada a l'entorn. Forma part del conjunt arquitectònic una era ubicada al S-O de la casa, en un espai una mica elevat formada per un cos rectangular amb coberta inclinada de teula, que es recolza sobre quatre pilars construïts en mur de maçoneria. Davant d'aquest cobert es situa l'espai enrajolat de l'era. També forma part del conjunt un seguit de tres tines aïllades ubicades uns metres al N-O de la casa. Es tracta d'una tina de planta quadrangular amb barraca adossada envoltada per dues barraques d'alçada inferior i de planta circular, tenint la del cantó de migdia també una barraca adossada. La tina del cantó nord al no tenir barraca ha estat netejada i habilitada recentment com a petita capella amb una imatge de la Mare de Déu a l'interior. Un altre dels elements del conjunt són un coberts ubicats sota l'era, uns metres a migdia de la casa, recentment rehabilitats com a garatge. Completen el conjunt arquitectònic un colomar de planta circular i gran alçada ubicat a ponent de la casa i dues petites casetes construïdes a mode de barraques de vinya. Aquests dos últims conjunts són de moderna construcció però estan fets amb el mateix tipus de pedra i la mateixa forma -mur de maçoneria- que la resta de construccions del mas.

Observacions:

Destaca un rellotge de sol encastat a la façana principal de la casa als anys seixanta. La propietat no té barraques de vinya dins dels seus límits. La casa no conserva documentació ni fotografies antigues. Tota la casa es troba moblada amb objectes i mobles antics de diversa procedència. Originàries de la casa només són les quatre botes de grans proporcions ubicades al celler. Segons informació oral de la Sra. Maria Àngels Güell, propietària del mas, existia l'antiga tradició, lligada a la casa, de les Trementinaires. Segons explicacions seves a principis de segle aquestes dones tenien per costum pernoctar a la casa quan passaven pel municipi.

Història

Es tracta d'un dels masos més antics de Sant Joan. El topònim Vilatorrada apareix documentat ja el 1038. Es tracta d'un testament fet per Llopart, que entre altres disposicions deixa als seus fills Brocarol i Arbert les seves cases, horts i hortals de Vilatorrada. No fa referència en concret al mas però sí a l'indret on es troben unes "villae", gran explotació agrícola del període romà, i que durant la revolució feudal del segle X es defensaven amb torres "torrada". La descripció del lloc es correspondria doncs amb la d'una vila o explotació agrícola defensada per torres que donaria lloc a l'actual mas i que podria estar ubicat més o menys al mateix indret, ja que es tracta d'una zona aturonada fàcil de defensar (AA.DD, 1984). De la propietat del mas no se sap gaire cosa, el que sí es coneix és que al segle XV el domini directe del mas corresponia al Paborde i a la Comunitat de Canonges de la Seu, i es coneix l'acta d'establiment que aquests feren: "Nota que en poder de Pere Sala notari de Manresa als 31 dels mes de Agost de any 1479 lo Paborde y convent dels canonges de la ciutat de Manresa establiren tot lo Mas Vilatorrada a Francisco Vilatorrada ab todas las terras que en aquell sa contenten a cens de tres sous pagadors tots los anys lo dia o feta de nostra senyora de Agost y de altre part li encarregaren que tots anys agues de pagar una cortera de espelta de cens y que de tots los fruits que cullira en lo sobredit nos haya de pagar de dotsa corteras una per lo delme y primitia a ells i a sos successors com mes llargament se conte en lo acte de establiment que se feu a favor del sobre dit Fco. De Vilatorrada." (AA.DD, 1984) El 1593 les condicions eren bàsicament les mateixes, doncs es conserva una sentència a favor de Joan Pic, monjo camarer del monestir de Sant Benet i Prebere Beneficiat de la Seu, sobre les seves possessions al mas Vilatorrada, i on s'especifica el que Pere Vilatorrada ha de pagar com a pagès emfiteuta del mas: quinze dotzenes d'espelta, tres sous moneda barcelonesa i el delme (AA.DD, 1984). El fet de pagar un cens fix feia que a la llarga els emfiteutes acabessin convertint-se pràcticament en els propietaris de la terra. L'any 1962 la casa va ser comprada pels seus actuals propietaris, la família Gúell.

Bibliografia

Arxiu Parroquial de Sant Joan de Vilatorrada. Llibre de censos y cosas a est tenor (187?-1716). AA.DD (1984), Recopilació de la història del municipi de Sant Joan de Vilatorrada. Sant Joan de Vilatorrada. COMAS I CLOSAS F.(1988), Sant Joan de Vilatorrada. Història del Bages. Vol II. Ed. Parcir. Manresa. Pàgs.379-402. DÍAZ P. (1980), Estudi del Mas Vilatorrada. Sant Joan de Vilatorrada.

